

DSR-I.671.28.2017.TS
IK: 590188

Pan

Jarosław Sachajko

Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju
Wsi w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie

W odpowiedzi na pismo (znak: RRW-015-241-2017) w sprawie informacji na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej przekazuję:

1. Informację Ministra Rozwoju i Finansów na temat ujęcia problemów wsi i rolnictwa w zintegrowanej Strategii: Krajowa strategia rozwoju regionalnego – Regiony Miasta Obszary wiejskie.
2. Wyjaśnienie Ministra Rozwoju i Finansów na temat ujęcia problemów wsi i rolnictwa w zintegrowanej Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki.

Z pozdrowieniem,

 z up. **MINISTER**
Jerzy Kwieciński
Sekretarz Stanu

W P Ł Y N Ę Ł O

do Komisji RRW

dnia 16.01.18 znak akti RRW:015-241/17(2)

podpis

1. Informacja Ministra Rozwoju i Finansów na temat ujęcia problemów wsi i rolnictwa w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Przygotowywany aktualnie w MR¹ projekt Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) powstaje w wyniku aktualizacji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie w celu dostosowania jej zapisów do nowego modelu rozwoju kraju ujętego w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030), zaakceptowaną przez RM 14 lutego 2017 r. Stanowi realizację postanowienia uchwał Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju:

- nr 65 z 23 maja 2017 r. dotyczącej „Aktualizacji systemu dokumentów strategicznych, wynikającej z przyjętej przez RM w dniu 14 lutego 2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, w której określona została liczba i zakres tematyczny strategii rozwoju, oraz sposób organizacji i ramowy harmonogram prac nad tymi dokumentami,
- oraz nr 66 z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie powołania międzyresortowych zespołów ds. aktualizacji i monitorowania strategii rozwoju realizujących SOR.

KSRR 2030 to podstawowym dokument strategiczny wyznaczający cele, kierunki oraz instrumenty realizacji krajowej polityki rozwoju regionalnego w perspektywie do 2030 r. Strategia ta określi zasady oraz mechanizmy współpracy i koordynacji działań podejmowanych przez podmioty zaangażowane w politykę rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania, tj. krajowym, regionalnym i lokalnym.

Zadaniem KSRR 2030 jest przedstawienie priorytetów w zakresie rozwoju regionalnego kraju w odpowiedzi na zidentyfikowane szanse i wyzwania na rzecz zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej i lokalnej.

KSRR jako narzędzie wspierające rozwój polskich regionów przedstawi diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej kraju w ujęciu regionalnym (z uwzględnieniem stanu środowiska), w/w zasady polityki regionalnej, jej cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym wraz z pożądanymi wskaźnikami ich realizacji, kierunki polityki regionalnej (w tym interwencji służących osiągnięciu celów strategicznych), obszary strategicznej interwencji państwa (w tym obszary problemowe), instrumenty służące realizacji wskazanych działań oraz założenia systemu realizacji oraz ram finansowych.

KSRR 2030 to dokument o charakterze terytorialnym, określającym cele polityki regionalnej i instrumenty ich realizacji w kontekście przestrzennym. Działania zawarte w KSRR 2030 ukierunkowane są na bardziej efektywne wykorzystywanie przestrzennie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych oraz lepsze dopasowanie interwencji do lokalnej specyfiki dla zagwarantowania polityki zrównoważonego rozwoju, w szczególności wzrostu gospodarczego i spójności społecznej.

Niezmiernie ważnym aspektem działań KSRR na rzecz osiągnięcia celów rozwojowych jest zapewnienie obszarom wiejskim warunków trwałego rozwoju.

Choć motorem regionalnych i lokalnych gospodarek są głównie miasta, procesy rozwojowe oparte na wykorzystaniu lokalnych potencjałów nie mogą ominąć obszarów wiejskich, w tym peryferyjnych. Z punktu widzenia rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych należy zwrócić uwagę m.in. na wykorzystanie potencjału miast wojewódzkich oraz miast subregionalnych wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.

Obszary wiejskie w Polsce charakteryzują się niezmiernie zróżnicowanymi warunkami rozwoju. Z jednej strony obserwowany jest bardziej dynamiczny wzrost na obszarach wiejskich położonych w pobliżu miast, a także występowanie zamożnych obszarów wiejskich w pobliżu mniejszych ośrodków miejskich. Z drugiej strony bardziej peryferyjne obszary borykają się z problemami niższych warunków życia, gorszej dostępności do podstawowych usług i infrastruktury, gorszej dostępności do edukacji i wyższych usług, niższych wskaźników wykształcenia, jak również z problemem niskiej dochodowości małych gospodarstw rolnych i nieznacznej dywersyfikacji działalności gospodarczej zwiększających tym samym ryzyko skrajnego ubóstwa oraz trwałej marginalizacji (zob. rozdział Wyzwania). Przegląd obszarów wiejskich w Polsce, OECD 2017.

Tymczasem policentryczna struktura osadnicza Polski daje szansę na silne powiązania wiejsko-wiejskie i wiejsko-miejskie, przyczyniając się tym samym do zwiększenia dynamiki rozwoju gospodarki lokalnej i regionalnej, m.in. poprzez łączenie zasobów i dzielenie się usługami, obniżając tym samym koszty stałe funkcjonowania mniej zaludnionych czy też peryferyjnych obszarów. Takie powiązania funkcjonalne będą ważnym kierunkiem działania polityki regionalnej względem obszarów wiejskich. Drugim czołowym

¹ Dokument jest przygotowywany w ramach prac międzyresortowego Zespołu ds. KSRR oraz ekspertów zewnętrznych.

obszarem interwencji będzie poprawa warunków - i mobilizacja większej części ludności aktywnej zawodowo - do bardziej produktywnej działalności pozarolniczej.

Podsumowując, pobudzanie rozwoju obszarów wiejskich to przede wszystkim działania horyzontalne, skierowane m.in. na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, zwiększającej możliwość podjęcia pracy poza rolnictwem, wzrost dostępności i jakości usług publicznych, podnoszenie kwalifikacji zawodowych i poprawę mobilności międzysektorowej.

Projekt KSRR szczególnie zwraca uwagę fakt, że w województwach wschodniej i północnej części kraju występują skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych i średnich miast, które są zagrożone trwałą marginalizacją. Dotyczy to również obszarów przygranicznych położonych peryferyjnie na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. Obszary te są położone poza obszarami funkcjonalnymi dużych miast i charakteryzuje je niski stopień funkcji pozarolniczych w dostarczaniu mieszkańcom źródeł utrzymania. Występujące tam problemy strukturalne w rolnictwie prowadzą do zmniejszania się zaludnienia tych obszarów i niekorzystnych zmian w strukturach demograficznych. Ponadto występuje tam rozdrobnienie gospodarstw i przerost zatrudnienia rolniczego (bezrobocie ukryte w gospodarstwach rodzinnych), a jednocześnie na lokalnych rynkach obserwuje się niewielką liczbę miejsc pracy poza rolnictwem i przez to nasiloną emigracją osób w wieku produkcyjnym. Tam gdzie zjawiska te są skorelowane z małymi możliwościami restrukturyzacji oraz niską jakością instytucji publicznych i małą aktywnością społeczną istnieje zagrożenie osłabienia wzrostu i dostrzegalne zmniejszenie możliwości korzystania na tych obszarach ze zjawiska rozprzestrzeniania procesów rozwojowych z dużych ośrodków miejskich. Prowadzi to do pogarszania się pozycji konkurencyjnej tych obszarów, zmniejszenia udziału w procesach rozwojowych i w konsekwencji – do trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji.

Zaproponowane działania w ramach polityki regionalnej wobec obszarów wiejskich KSRR zamierza koncentrować przede wszystkim na wzmacnianiu:

- szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, obejmujących obszary wiejskie, miasta małe i średnie;

Polityka regionalna wobec obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją skupiać się będzie na promocji i wsparciu inwestycji prywatnych wykorzystujących lokalne zasoby, na integracji świadczenia usług w skali obszaru funkcjonalnego – gwarantującej równy dostęp wszystkich mieszkańców oraz poprawę efektywności kosztowej, na aktywizacji podmiotów publicznych, prywatnych i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy w obszarze funkcjonalnym, w tym poprzez szersze wykorzystanie partnerstw międzysektorowych.

Oczekiwanym efektem takich działań będzie rozwój lokalnych firm, wzrost lokalnych miejsc pracy poza rolnictwem, wzrost dochodów mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych. Nastąpi także wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami, stanowiącymi lokalne ośrodki wzrostu w celu lepszego dostępu mieszkańców do rynku pracy, oraz integracja usług – a przez to bardziej efektywne nimi zarządzanie. Efekty interwencji będą również widoczne w poprawie jakości funkcjonowania instytucji publicznych, zwłaszcza w zakresie zarządzania rozwojem i zdolności do partnerstwa, dialogu oraz współpracy administracji lokalnej ze społeczeństwem i partnerami gospodarczymi.

- oraz potencjału miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze i ich obszarów funkcjonalnych (obejmujących obszary wiejskie).

Głównym celem polityki regionalnej będzie odbudowa ich bazy gospodarczej oraz wzmocnienie roli miast średnich jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej swoich obszarów funkcjonalnych, oraz osiągnięcie wymiernych efektów gospodarczych związanych z rozwojem przedsiębiorczości i ze wzrostem poziomu inwestycji prywatnych generujących lokalnie atrakcyjne miejsca pracy, lokalne dochody z działalności gospodarczej, wzrost wartości lokalnego rynku nieruchomości, wzrost wartości i konkurencyjności lokalnych firm, wzrost rozpoznawalności lokalnych produktów (marek). Istotną również będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost jakości i równomierny dostęp do usług publicznych na całym obszarze OF, a także rozwiązanie kwestii środowiskowych, w tym rozwój transportu niskoemisyjnego w miastach, systemów grzewczych i chłodu oraz adaptacji systemów odprowadzania wody opadowej do skutków zmian klimatycznych. Wsparcie ukierunkowane będzie również na poprawę jakości zarządzania rozwojem i zdolności samorządów do budowania trwałych partnerstw, włączenia lokalnych partnerów do programowania rozwoju oraz wykorzystanie zasobów lokalnych partnerów w realizacji projektów rozwoju obszarów funkcjonalnych.

Polityka regionalna będzie ponadto, wspierać rozwój obszarów wiejskich w ramach działań „konkurencyjnych” nakierowanych na efektywne wykorzystanie czynników rozwojowych regionów, obejmujących m.in. kreowanie warunków do rozwoju województw w oparciu o ich zasoby endogeniczne, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na RIS -ach, symulowanie inwestycji przedsiębiorstw (nowych i istniejących) w sferach, które uznaje się

za istotne dla gospodarki regionu, zmianę sposobu działania podmiotów odpowiedzialnych za wsparcie podmiotów gospodarczych, likwidację głównych barier rozwojowych oraz zapewnienie w regionach efektywnego systemu finansowania przedsięwzięć rozwojowych.

Dodatkowo podejmowane będą przez politykę regionalną działania horyzontalnie dla wszystkich terytoriów (zatem również obszarów wiejskich) służące sprawnej administracji na rzecz rozwoju, które obejmą m.in. wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, poprawę organizacji świadczenia usług publicznych na poziomie lokalnym a także wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Instrumentami wsparcia adresowanymi do obszarów wiejskich będą przede wszystkim takie projekty strategiczne SOR jak: Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (realizowany do 2020 roku), Program ponadregionalnego skierowanego do najsłabszych gospodarczo obszarów 2020+ oraz Centrum Wsparcia Doradczego (którego zadaniem będzie zapewnienie kompleksowego doradztwa dla samorządów gmin i powiatów w zakresie zarządzania i wdrażania polityki rozwoju na poziomie funkcjonalnym i lokalnym).

Zgodnie z przyjętym harmonogramem prac projekt KSRR 2030, w pierwszym kwartale 2018 poddany zostanie procesowi konsultacji społecznych.

2. Wyjaśnienie Ministra Rozwoju i Finansów w zakresie ujęcia problemów wsi i rolnictwa w zintegrowanej Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki

Wyjaśniam, że dotychczasową koncepcję przekształcenia Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki w dokument Nowa Polityka Przemysłowa, zmieniono w trakcie prac koncepcyjnych grupy roboczej powołanej przez Komitet Koordynacyjny Polityki Rozwoju. Proponowany zakres tematyczny uległ znacznej modyfikacji w kierunku nowego dokumentu, który otrzymał nazwę Strategia Produktywności.

Odnosząc się do merytorycznej zawartości opracowywanego dokumentu pragnę wyjaśnić, iż dotyczy ona transformacji gospodarki, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu i usług okołoprzemysłowych w kierunku przemysłu przyszłości. Dokument ten - z założenia nie będzie odnosił się do problemów rozwoju rolnictwa jako takiego, ani rozwoju wsi. Natomiast zamierzamy w nim ująć wątki, które wiążą się z sektorem rolno-spożywczym. Być może będzie on zawierał jeszcze inne aspekty, które mają wpływ na sektor rolny, jednakże w chwili obecnej jest zdecydowanie przedwcześnie, aby przesądzać o zawartości merytorycznej dokumentu. Jeśli z prac grupy koncepcyjnej wyniknie potrzeba poszerzenia zakresu przedmiotowego projektu dokumentu, to będzie on przedmiotem konsultacji z przedstawicielami resortu właściwego.